

Laki

vesihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 1 §, 3 §:n 1, 3, 4 ja 8 kohta, 4 §:n 2 momentti, 5—8, 8 a, 10 ja 11 §, 15 §:n 1 ja 4 momentti, 15 a ja 15 b §, 16 ja 16 a §, 17 §:n 2 ja 3 momentti, 18 ja 19 §, 20 §:n 1 ja 3 momentti, 20 a—20 c §, 20 d §:n 3 ja 4 momentti, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 2, 3 ja 5 momentti sekä 30—35 §,
sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1, 3, 4 ja 8 kohta, 5, 7, 8, 8 a, 10, 11, 15 a ja 19 §, 20 §:n 1 ja 3 momentti, 20 a—20 c §, 20 d §:n 3 ja 4 momentti sekä 24 §:n 5 momentti laissa 681/2014, 4 §:n 2 momentti laissa 694/2025, 15 §:n 1 ja 4 momentti sekä 16 ja 16 a § laissa 1259/2022, 15 b § laeissa 290/2018 ja 694/2025, 18 § osaksi laissa 681/2014, 32 § laissa 827/2019 ja 35 § laeissa 1013/2018 ja 137/2025, sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 681/2014, uusi 3 momentti, 3 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 681/2014 ja 1259/2022, uusi 9—11 kohta, lakiin uusi 4 a—4 e, 5 a ja 8 b §, lakiin uusi 9 a, 9 b ja 11 a §, 17 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 681/2014, uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 35 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, joka mahdollistaa kohtuullisin kustannuksin ja toimintavarmasti:

- 1) terveydensuojelulain (763/1994) nojalla säädetyt laatuvaatimukset ja -tavoitteet täyttävän riittävän talousveden saannin; ja
- 2) terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukaisen viemäröinnin.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta puolustushallinnon vesihuoltoon.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

HE 40/2025 vp
MmVM 4/2025 vp
EV 126/2025 vp

1) *vesihuollolla* veden ottamista, johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä;

3) *vesihuoltolaitoksella* laitosta, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta, ja:

a) toimittaa vettä talousvetenä käytettäväksi vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin; taikka

b) vastaanottaa jätevettä vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilöltä;

4) *asiakkaalla* kiinteistön omistajaa tai haltijaa, joka tekee 5 luvussa tarkoitetun sopimuksen vesihuoltolaitoksen kanssa kiinteistön liittämistä laitoksen verkostoon tai laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä;

8) *asiakasomisteisella vesihuolto-osuuskunnalla* osuuskuntamuotoista vesihuoltolaitosta, jonka asiakkaista yli puolet on vesihuolto-osuuskunnan jäseniä;

9) *tukkuvesihuoltolaitoksella* laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle, tai johtaa tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä;

10) *toiminta-alueella* aluetta, jolla vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta sen mukaan kuin laissa säädetään ja jolla oleva kiinteistö on liitettävä vesihuoltolaitoksen talousvesi- tai jätevesiviemäriverkostoon;

11) *vesihuolto-omaisuudella* vesihuolto- tai tukkuvesihuoltolaitoksen käytössä olevaa talousvesi- ja jätevesiviemäriverkostoa sekä vesihuolto- tai tukkuvesihuoltolaitoksen käytössä olevia veden ottamiseen, käsittelyyn ja toimittamiseen sekä jäteveden vastaanottamiseen ja käsittelyyn välittömästi liittyviä rakennuksia, rakennelmia ja laitteita.

4 §

Viranomaiset

Tämän lain mukaisia valvontaviranomaisia ovat elinvoimakeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

4 a §

Valvontaviranomaisten valvontatehtävät

Tämän lain mukainen yleinen valvontaviranomainen on elinvoimakeskus.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista toimialallaan.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista toimialallaan.

4 b §

Kunnan vesihuoltotehtävät

Kunnan tulee hallintosäännössä antaa määräykset tämän lain mukaisista tehtävistä vastaavista kunnan viranomaisista.

Kuntien yhteistoiminnasta säädetään kuntalain (410/2015) 8 luvussa.

4 c §

Kunnan omistuksen säilyttäminen vesihuollossa

Kunta ei saa myydä tai muulla tavoin luovuttaa omistustaan vesihuoltolaitoksesta, tukkuvesihuoltolaitoksesta tai vesihuolto-omaisuudesta muulle kuin toiselle kunnalle tai kunnan omistuksessa olevalle vesihuolto- tai tukkuvesihuoltolaitokselle.

Kokonaan kunnan omistuksessa tai kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla kunnan määräysvallassa oleva vesihuoltolaitos tai tukkuvesihuoltolaitos ei saa myydä tai muulla tavoin luovuttaa vesihuolto-omaisuutta muulle kuin kunnalle tai kokonaan kunnan omistuksessa olevalle vesihuolto- tai tukkuvesihuoltolaitokselle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu laitos saa ottaa käyttöön vain omistuksessaan olevaa uutta vesihuolto-omaisuutta.

Perustettavan laitoksen on oltava kokonaan kunnan omistuksessa oleva vesihuoltolaitos tai tukkuvesihuoltolaitos taikka asiakasomisteinen vesihuolto-osuuskunta.

4 d §

Kunnan etuosto-oikeus

Kunnalla on alueellaan sijaitsevan vesihuoltolaitoksen, tukkuvesihuoltolaitoksen ja vesihuolto-omaisuuden kaupassa etuosto-oikeus. Etuosto-oikeuttaan käyttämällä kunta tulee kaupantekohetkellä luovutuskirjassa ilmoitetun ostajan sijaan omistajaksi kaupassa sovitulla ehdoilla. Jos kauppaan sisältyy ehto, jota kunta ei ehdon luonteen vuoksi voi kohtuudella täyttää, velvoite on muunnettava sen täyttää arvoa vastaavaksi rahasuorituksi. Kunnan asema kolmanteen nähden on sama kuin ostajan.

Jos kaupan kohde on kahden tai useamman kunnan alueella, etuosto-oikeus on sillä kunnalla, jonka alueella sijaitsee kaupan kohteena olevan laitoksen tai vesihuolto-omaisuuden omistavan laitoksen kotipaikka. Jos edellä tarkoitettu kunta ei käytä etuosto-oikeuttaan, vastaava oikeus on myös muilla kunnilla, joiden alueella laitos huolehtii vesihuollosta kunnan alueella olevan laitoksen asiakasmäärän mukaisessa järjestyksessä.

Kaupan kohteena olevan vesihuoltolaitoksen, tukkuvesihuoltolaitoksen ja vesihuolto-omaisuuden myyjän tulee viimeistään kuukauden kuluessa kaupantekohetkestä ilmoittaa kunnalle kaupasta. Ilmoituksessa on oltava tiedot kaupan kohteesta, ehdoista ja ostajasta. Ilmoitukseen tulee liittää suunnitelma siitä, miten ostaja varmistaa vesihuoltopalvelun jatkuvuuden.

Kunnan on arvioitava etuosto-oikeuden käyttämisen tarvetta vesihuollon järjestämisvastuunsa ja turvaamisveloitteensa kannalta ja tehtävä päätös etuosto-oikeuden käyttämisestä viipymättä ja enintään kolmen kuukauden kuluessa 3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten saamisesta. Jos myyjä laiminlyö mainitussa momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa, etuosto-oikeuden käyttämiselle varattu aika alkaa kulua kuuden kuukauden päästä kaupantekohetkestä. Myyjä ei voi vedota sellaiseen kaupan ehtoon, jota hän ei ole ilmoittanut kunnalle ja josta kunta ei päättäessään etuosto-oikeuden käyttämisestä muutoinkaan tiennyt.

Kun etuosto on saatettu loppuun, kunnan on viipymättä korvattava ostajalle tämän ennen etuoston loppuunsaattamista tekemät kauppaan perustuvat suoritukset mahdollisesta laiminlyönnistä aiheutuneita suorituksia lukuun ottamatta. Lisäksi kunnan on korvattava ostajalle kaupasta syntyneet tarpeelliset kustannukset.

4 e §

Omaisuuksien myynnin rajoitukset vesihuolto-osuuskunnassa

Asiakasomisteinen vesihuolto-osuuskunta tai sen vesihuolto-omaisuus voidaan myydä tai muulla tavoin luovuttaa vain kunnalle, kokonaan kunnan omistuksessa olevalle vesihuoltolaitokselle taikka toiselle asiakasomisteiselle vesihuolto-osuuskunnalle.

2 luku

Vesihuollon kehittäminen ja järjestäminen

5 §

Vesihuollon alueellinen yleissuunnittelu

Elinvoimakeskus ohjaa vesihuollon alueellista yleissuunnittelua vesihuollon toimintavarmuuden, alueellisen yhteistyön ja rakenteellisen muutoksen edistämiseksi.

Kunnan tulee osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun.

5 a §

Vesihuollon kehittäminen kunnassa

Kunnan on kehitettävä vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten, tukkuvesihuoltolaitosten sekä muiden kuntien ja muiden keskeisten tahojen kanssa.

Kunnan on laadittava alueelleen vesihuoltosuunnitelma yhdessä 1 momentissa tarkoitettujen tahojen kanssa. Kunta hyväksyy suunnitelman ja pitää sen ajan tasalla. Vesihuoltosuunnitelma voidaan laatia yhdessä usean kunnan alueelle.

Kunnan vesihuoltosuunnitelmassa on otettava huomioon 5 §:ssä tarkoitettu vesihuollon alueellinen yleissuunnittelu ja se on sovitettava yhteen alueidenkäytön suunnittelun ja toteutuneen yhdyskuntakehityksen kanssa.

Ennen kunnan vesihuoltosuunnitelman hyväksymistä kunnan on pyydettävä valvontaviranomaisilta lausunto. Hyväksytty suunnitelma tulee julkaista tiedonsaannin kannalta olennaisilta osiltaan yleisessä tietoverkossa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kunnan vesihuoltosuunnitelman sisällöstä.

6 §

Vesihuollon järjestäminen

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä vesihuollosta.

Jos suurehkon asukasjoukon tarve taikka terveydelliset tai ympäristönsuojelulliset syyt sitä vaativat, kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään toimenpiteisiin tarvetta vastaavan vesihuoltolaitoksen perustamiseksi tai vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentamiseksi.

Jos vesihuoltolaitoksen perustaminen tai sen toiminta-alueen laajentaminen ei ole tarkoituksenmukaista tai taloudellisesti mahdollista, kunta voi vaihtoehtoisesti huolehtia siitä, että ryhdytään muihin toimenpiteisiin talousveden saatavuuden tai jäteveden poisjohtamisen turvaamiseksi.

7 §

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueisiin sisällytettävät alueet

Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen talousvesi- tai jätevesiviemäriverkostoon on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi.

Määritettäessä 1 momentissa tarkoitettuja alueita on arvioitava kiinteistöjen vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämisen tarve etenkin asemakaava-alueilla, taajamissa sekä pohjavesialueilla.

8 §

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen

Kunnan tulee hyväksyä alueellaan toimiville vesihuoltolaitoksille toiminta-alue tai tehdä päätös, että laitokselle ei ole tarpeen hyväksyä toiminta-aluetta.

Kunta voi hyväksyä toiminta-alueen vain vesihuoltolaitokselle, joka on kunnan taseyksikössä, kunnan liikelaitos, kuntayhtymä, liikelaitoskuntayhtymä, kuntayhtymän liikelaitos taikka rekisteröity yritys tai yhteisö.

Kunta hyväksyy vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ja tarvittaessa muuttaa hyväksytyä toiminta-aluetta vesihuoltolaitoksen esityksestä tai, jos laitos ei tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan. Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai muuttamista asiasta on tiedotettava riittävässä laajuudessa ja pyydyttävä valvontaviranomaisilta lausunto. Toiminta-aluepäätös on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella.

Kunnan tulee tarkistaa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ajantasaisuus tarvittaessa, mutta kuitenkin vähintään 10 vuoden välein.

8 a §

Toiminta-alueen hyväksymisen edellytykset ja päätöksen sisältö

Toiminta-alueen hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) 7 §:ssä tarkoitettut alueet on otettu huomioon;
- 2) vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti;
- 3) vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi;
- 4) toiminta-alueella voidaan toteuttaa kunnan vesihuoltosuunnitelman tavoitteita.

Edellä 1 momentissa kuvattujen edellytysten täyttymisen tulee käydä ilmi toiminta-aluepäätöksestä.

Hyväksyessään toiminta-alueen kunnan tulee toiminta-alueen eri osien vesihuollon tarpeet huomioon ottaen määrittää alueet, joille vesihuoltolaitoksen tulee rakentaa talousvesi- ja jätevesiviemäriverkostot. Toiminta-aluepäätöksen yhteydessä on myös asetettava tavoitteellinen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaava aikataulu talousvesi- ja jätevesiviemäriverkostojen rakentamiselle toiminta-alueen eri osissa.

Toiminta-alue sekä sillä olevat alueet, joille vesihuoltolaitoksen tulee rakentaa talousvesi- tai jätevesiviemäriverkosto, esitetään kartalla. Toiminta-aluekarttaan ei tule sisällyttää vedenottamo- tai verkostotietoa. Kunta vastaa siitä, että toiminta-alue tiedot toimitetaan koneluettavana paikkatietona Suomen ympäristökeskukselle ilman aiheetonta viivytystä. Suomen ympäristökeskus huolehtii siitä, että toiminta-aluekartat julkaistaan yleisessä tietoverkossa.

8 b §

Toiminta-alueen supistaminen ja lakkauttaminen

Toiminta-aluetta voidaan supistaa tai se voidaan kokonaan lakkauttaa, jos:
1) toiminta-alueen tai toiminta-alueesta poistettavan alueen vesihuoltotarpeet ovat muuttuneet siten, että vesihuoltolaitoksen toimintaedellytykset sillä ovat olennaisesti heikentyneet; tai
2) toiminta-aluepäätöksen perusteet ovat osoittautuneet olennaisesti virheellisiksi.
Tehdessään päätöksen toiminta-alueen supistamisesta tai lakkauttamisesta kunnan on samalla päätettävä, miten vesihuolto turvataan niillä laitoksen verkostoihin liitetyillä kiinteistöillä, jotka jäävät toiminta-alueen ulkopuolelle ja miten vesihuolto järjestetään niillä 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuilla alueilla, jotka jäävät toiminta-alueen ulkopuolelle.
Supistamista koskevaan toiminta-aluepäätökseen sovelletaan 8 §:n 3 momenttia ja 8 a §:ää. Lakkauttamista koskevaan toiminta-aluepäätökseen sovelletaan 8 §:n 3 momenttia sekä 8 a §:n 1 momentin 1 ja 4 kohtaa ja 4 momenttia.

9 a §

Vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelma

Vesihuoltolaitos huolehtii omaisuudenhallintasuunnitelman laadinnasta ja ajan tasalla pitämisestä. Omaisuudenhallintasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon kunnan vesihuoltosuunnitelma. Omaisuudenhallintasuunnitelman tarkoituksena on varmistaa, että laitos kykenee huolehtimaan vesihuollosta ja vastaamaan vesihuollon toimintavarmuudesta niin, että vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

Vesihuoltolaitoksen on toimitettava omaisuudenhallintasuunnitelma tiedoksi kunnalle ja elinvoimakeskukseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset omaisuudenhallintasuunnitelman sisällöstä ja ajan tasalla pitämisestä.

9 b §

Vesihuollon turvaaminen

Jos vesihuoltolaitos ei kykene huolehtimaan vesihuollosta 9 §:ssä säädetyllä tavalla, kunnan on ryhdyttävä 6 §:n mukaisiin toimenpiteisiin vesihuollon toimivuuden varmistamiseksi alueella.

10 §

Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen talousvesi- ja jätevesiviemäriverkostoon.

Kiinteistöä ei tarvitse liittää vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriverkostoon, jos kiinteistöllä ei ole vesikäymälää ja sen jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan ympäristönsuojelulakia (527/2014).

Edellä 1 momentissa säädety estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen talousvesi- tai jätevesiviemäriverkostoon kiinteistöä, jonka vedenkulutus tai jolta jätevesiviemäriin johdettavan jäteveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen vesihuollosta.

Vesihuoltolaitoksen tulee pyydettäessä toimittaa kunnalle tieto talousvesi- ja jätevesiviemäriverkostoon liittyneistä kiinteistöistä.

11 §

Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen 10 §:ssä tarkoitettuun kiinteistön liittämisvelvollisuudesta tässä pykälässä säädetyn perusteiden. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä hakemuksesta tarvittaessa kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunto.

Vapautus liittämisvelvollisuudesta on myönnettävä, jos:

1) liittäminen verkostoon muodostuisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset, liittämisestä aiheutuvat kustannukset, vesihuoltolaitoksen palvelujen vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy; ja

2) vapauttaminen ei yksin tai yhdessä muiden vapautusten kanssa merkittävästi vaaranna vesihuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi edellytyksenä talousvesiverkoston koskevasta liittämisvelvollisuudesta vapauttamiselle on, että kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi terveydensuojelulain laatuvaatimukset ja -tavoitteet täyttävää talousvettä. Edellytyksenä jätevesiviemäriverkoston koskevasta liittämisvelvollisuudesta vapauttamiselle on mainitussa momentissa säädetyn lisäksi, että kiinteistön jätevesien johtaminen ja käsittely on järjestetty ympäristönsuojelulain säädettyjen vaatimusten mukaisesti.

Edellä 2 momentissa säädetyn estämättä vapautus voidaan myöntää, jos liittämisen arvioidaan aiheutuvan taajaman ulkopuolella kiinteistön omistajalle tai haltijalle ilmeisen kohtuuttomaksi. Liittämisen ilmeistä kohtuuttomuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon kiinteistön omistajan tai haltijan:

1) korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät;

2) pitkäaikainen työttömyys tai sairaus taikka muu näihin rinnastuva sosiaalinen suorituseste.

Myönnetty vapautus raukeaa, jos kiinteistön käyttö muuttuu siten että vesihuoltolaitoksen palvelujen tarve lisääntyy tai kiinteistön omistus tai hallinta vaihtuu.

11 a §

Vapautushakemuksen käsittelystä perittävä maksu

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun 11 §:ssä tarkoitetun vapautushakemuksen käsittelystä. Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

15 §

Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä toimintansa ja sen vaikutusten kannalta keskeisistä tekijöistä, sekä niihin kohdistuvista riskeistä. Tässä tarkoituksessa vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua, vesihuolto-omaisuutensa kuntoa sekä vuotovesien määrää laitoksen talousvesi- ja jätevesiviemäriverkostoissa. Vesihuoltolaitoksen on saatettava tiedot verkostojen sijainnista koneluettavaan paikkatietomuotoon.

Mitä tässä pykälässä säädetään vesihuoltolaitoksesta, sovelletaan myös tukkuvesihuoltolaitokseen.

15 a §

Vesihuoltolaitoksen varautuminen

Vesihuoltolaitoksen tulee varautua poikkeamiin ja niiden aiheuttamiin häiriötilanteisiin. Vesihuoltolaitos vastaa verkostoihinsa liitettyjen kiinteistöjen vesihuoltopalvelujen saatavuudesta häiriötilanteissa. Valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja näihin rinnastuvissa normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa palveluiden saatavuuden taso on sopeutettava tilanteeseen. Palvelujen turvaamiseksi laitoksen on tehtävä yhteistyötä muiden samaan verkostoon liitettyjen vesihuoltolaitosten, kunnan, valvontaviranomaisten, pelastusviranomaisten ja tarvittaessa muiden merkittävien sidosryhmien kanssa.

Vesihuoltolaitoksen tulee laatia varautumissuunnitelma, joka kattaa riskienhallinnan ja häiriötilanteisiin varautumisen, harjoitella toimintaa häiriönsietokyvyn varmistamiseksi sekä ryhtyä suunnitelman perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin. Vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelma on salassa pidettävä asiakirja. Suunnitelma on päivitettävä tarvittaessa ja vähintään kuuden vuoden välein sekä toimitettava salassapitosäännösten estämättä valvontaviranomaisille ja pelastusviranomaiselle sekä pyynnöstä kunnalle.

Vesihuoltolaitoksen tulee sovittaa varautumissuunnitelma yhteen kunnan valmiussuunnittelun, terveydensuojelulaissa tarkoitetun talusvedentuotantoketjun riskienhallintasuunnitelman, pelastuslaissa tarkoitetun sammutusvesisuunnitelman sekä ympäristönsuojelulaissa tarkoitetun varautumissuunnitelman kanssa. Tämän lain mukaista varautumissuunnitelmaa ei ole tarpeen erikseen laatia niiltä osin kuin vastaava suunnitelma, riskiarvio tai asiakirja on tehty muun lain nojalla.

Mitä 1—3 momentissa säädetään vesihuoltolaitoksesta, sovelletaan myös tukkuvesihuoltolaitokseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset varautumissuunnitelman sisällöstä ja vesihuoltolaitoksen toiminnasta palvelujen turvaamiseksi häiriötilanteissa.

15 b §

Vesihuollon poikkeamasta ilmoittaminen

Vesihuoltolaitoksen on ilmoitettava viipymättä elinvoimakeskukselle poikkeamasta, joka voi merkittävästi häiritä tai merkittävästi häiritsee vesihuoltopalvelujen tarjoamista. Vesihuoltolaitoksen tulee tiedottaa poikkeaman aiheuttamasta häiriötilanteesta riittävässä laajuudessa.

Mitä 1 momentissa säädetään vesihuoltolaitoksesta, sovelletaan myös tukkuvesihuoltolaitokseen.

Elinvoimakeskus ylläpitää vesihuollon tilannekuvaa ja toimittaa ilmoituksen tilannekuvan muuttumisesta tiedoksi maa- ja metsätalousministeriölle ja valtioneuvoston tilannekeskukselle. Tilannekuvan muodostamiseksi elinvoimakeskuksen tulee tehdä yhteistyötä muiden viranomaisten ja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, milloin 1 momentissa tarkoitettua vesihuollon poikkeaman aiheuttamaa häiriötä on pidettävä merkittävänä, sekä mainitussa momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta.

16 §

Tiedonsaanti ja tiedottamisvelvollisuus

Vesihuoltolaitoksella ja asiakkaalla on oikeus saada toisiltaan vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämissä ja vesihuollon hoitamisen kannalta tarpeelliset tiedot.

Vesihuoltolaitoksen tulee tiedottaa riittävästi laitoksen toimittaman talusveden laadusta ja jäteveden puhdistuksen tasosta sekä siitä, miten vesihuollosta perittävät maksut muodostuvat.

Vesihuoltolaitoksen on toimitettava asiakkaalle vähintään kerran vuodessa laskun yhteydessä tai muutoin helposti saatavissa olevassa muodossa tiedot laitoksen toimittaman talousveden laadusta, hinnasta ja kulutuksesta sekä tieto siitä, missä laitoksen toimintakertomus on luettavissa.

Vesihuoltolaitoksen asiakkaan tulee välittää 3 momentissa tarkoitettut tiedot talousveden loppukäyttäjälle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista talousveden laatu-, hinta- ja kulutustiedoista sekä niiden toimittamisesta ja eteenpäin välittämisestä.

16 a §

Ympäristötietoja sisältävien asiakirjojen julkisuus

Tiedonsaantiin vesihuoltolaitoksen asiakirjoista, jotka sisältävät raaka- tai talousveden laatua ja määrää tai jäteveden käsittelyä ja johtamista koskevia ympäristötietoja sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), vaikka laitos ei mainitun lain mukaan kuulu sen soveltamisalaan.

17 §

Asiakkaan kiinteistön käyttö

Vesihuoltolaitoksen on huolehdittava siitä, että asiakkaan kiinteistöllä liikkumisesta ja siellä suoritettavista toimenpiteistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa tai vahinkoa kiinteistölle tai sen käytölle. Vesihuoltolaitoksen on korvattava aiheuttamansa muu kuin tilapäinen haitta ja vähäinen vahinko.

Käyttö- ja omistusoikeuden saamisesta vesihuollossa tarvittavia rakennuksia, laitteita ja rakennelmia varten tarpeellisiin alueisiin säädetään erikseen. Oikeudesta pohjaveden ottamiseen ja veden johtamiseen sekä tutkimuksista, jotka ovat tarpeellisia vesilaissa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamismahdollisuuksien selvittämiseksi, säädetään vesilaissa (587/2011).

17 c §

Hulevesiviemäriin liittämismahdollisuudesta vapauttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun vapautushakemuksen käsittelystä. Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

18 §

Maksujen yleiset perusteet

Vesihuollon ja huleveden viemäroinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä niillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset 9 a §:ssä tarkoitettujen omaisuudenhallintasuunnitelman mukaisesti. Maksujen on oltava kohtuulliset ja tasapuoliset.

Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle kuitenkin niin, että 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Maksun suuruudessa voidaan ottaa huomioon tarve säädellä veden kulutusta, veden erityinen käyttötarkoitus taikka jäteveden poikkeuksellinen laatu tai määrä. Maksujen tulee tarpeen mukaan olla sellaiset, että ne edistävät veden säästäväistä käyttöä ja jäteveden määrän vähentämistä sekä ehkäisevät haitallisten aineiden johtamista viemäriin.

Vesihuoltolaitos arvioi 1—3 momentissa tarkoitettujen maksujen perusteiden toteutumisen vuosittain maksujen tarkistamisen yhteydessä.

19 §

Maksut

Vesihuoltolaitoksen tulee periä vesihuollosta perusmaksua ja käyttömaksua. Lisäksi laitos voi periä liittymismaksua ja muita maksuja laitoksen toimittamista palveluista.

Käyttömaksu peritään kiinteistön käyttämän talousveden määrän ja poisjohdettavan jäteveden määrän ja laadun perusteella.

Perusmaksun ja liittymismaksun tulee olla eri alueilla erisuuruisia, jos tämä on tarpeen kustannusten oikean kohdentamisen tai aiheuttamisperiaatteen toteuttamisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä. Myös käyttömaksu ja muut maksut voivat olla eri alueilla erisuuruisia edellä mainituilla perusteilla. Liittymismaksun suuruudessa voidaan ottaa huomioon myös kiinteistön käyttötarkoitus.

Vesihuoltolaitos voi periä perusmaksua, käyttömaksua, liittymismaksua ja muita maksuja myös huleveden viemäroinnistä.

20 §

Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa

Kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma on laadittava kirjanpitolaisten säännösten mukaisesti. Kuntalain soveltamisalaan kuuluvan vesihuoltolaitoksen tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma on laadittava mainitun lain säännösten mukaisesti.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään vesihuoltolaitoksesta, sovelletaan myös tukkuvesihuoltolaitokseen.

20 a §

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen on laadittava kirjanpitolaissa tarkoitettu toimintakertomus. Edellä säädetyistä poiketen kuntalain soveltamisalaan kuuluvan vesihuoltolaitoksen on laadittava kuntalaissa tarkoitettu toimintakertomus.

Toimintakertomuksessa tulee esittää helposti ymmärrettävässä muodossa tiedot:

- 1) 20 §:ssä tarkoitettu tilinpäätöksestä;
- 2) vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista;
- 3) omaisuudenhallintasuunnitelmassa esitettyjen taloudellisten ja toiminnallisten edellytysten täyttymisestä;
- 4) 18 §:n 1 momentin mukaisten maksujen yleisten perusteiden toteutumisesta;
- 5) 18 §:n 2 momentin mukaisesti tuloutetun tuoton vaikutuksesta vesihuollon maksuihin.

Toimintakertomuksessa tulee esittää 2 momentissa tarkoitettut tiedot myös 17 a §:n mukaisesta huleveden viemäröinnistä.

Mitä 1 momentissa ja 2 momentin 1 kohdassa säädetään vesihuoltolaitoksesta, sovelletaan myös tukkuvesihuoltolaitokseen.

Toimintakertomuksen sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

20 b §

Tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen tarkastaminen

Tilintarkastajien tulee tarkastaa 20 §:ssä tarkoitettut tilinpäätöstiedot ja 20 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus osana kunnan, vesihuoltolaitoksen tai tukkuvesihuoltolaitoksen lakisääteistä tilintarkastusta.

20 c §

Taloustietojen julkaiseminen

Vesihuoltolaitoksen tulee julkaista yleisessä tietoverkossa 20 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus sekä vesihuollon toimitusehdot ja hinnoitteluperusteet.

20 d §

Vesihuollon tietojärjestelmä

Mitä 2 momentissa säädetään vesihuoltolaitoksista, koskee myös tukkuvesihuoltolaitosta. Vesihuollon tietojärjestelmästä, siihen toimitettavista tiedoista ja tietojen toimittamisajankohdasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Sopimusehtojen muuttaminen

Vesihuoltolaitos saa muuttaa 21 §:ssä tarkoitettun sopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimuksen ehtoja vain:

- 1) sopimusehdoissa yksilöidyillä perusteilla edellyttäen, että sopimuksen sisältö ei kokonaisuutena olennaisesti muutu;
- 2) lainsäädännön muutoksen tai viranomaisen siihen perustuvan päätöksen perusteella;
- 3) olosuhteiden ennakoimattomasti ja olennaisesti muututtua.

24 §

Sopimuksen irtisanominen

Asiakas saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitettun sopimuksen verkostoon liittämisen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella vain, jos kiinteistölle on myönnetty vapautus liittämismuutoksen 11 §:n perusteella tai kiinteistöllä ei ole 10 §:n mukaista liittämismuutoksen velvollisuutta.

Vesihuoltolaitos saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitetun sopimuksen vesihuoltolaitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä vain, jos vesihuollon palvelu on keskeytetty 26 §:ssä säädetyillä perusteilla ja keskeytys on jatkunut yli kuusi kuukautta tai sopimuksen voimassa pitäminen on muuten kohtuutonta.

Sen estämättä, mitä 1 ja 3 momentissa säädetään, vesihuoltolaitos saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitetun sopimuksen verkostoon liittamisestä ja laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä myös, jos asiakkaan kiinteistö sijaitsee toiminta-alueen ulkopuolella tai jää laitoksen toiminta-alueen supistamisen takia toiminta-alueen ulkopuolelle. Tällöin irtisanomisen edellytyksenä on lisäksi, että vesihuoltolaitos tai kunta turvaa kiinteistön vesihuollon eikä asiakkaalle aiheudu tästä merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia.

30 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämissuhka

Valvontaviranomainen voi tehostaa 29 §:n nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella taikka että toiminta keskeytetään tai kielletään.

31 §

Vireillepano-oikeus

Jos kunta on laiminlyönyt 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun velvollisuutensa eikä asia ole tullut vireille valvontaviranomaisen aloitteesta, asian voi panna kirjallisesti vireille se, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä asiassa yleistä etua valvova viranomainen.

32 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Mainittua lakia sovelletaan myös muutoksenhaussa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja kunnan terveysuojeluviranomaisen tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin. Muun kunnallisen viranomaisen päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksin noudattaen kuntalakia.

Muutoksenhaussa vesihuoltolaitoksen 16 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen noudatetaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia.

Muutoksenhaussa uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämis- ja keskeyttämissuhan asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen sovelletaan uhkasakkolakia (1113/1990).

33 §

Valitusoikeus

Sen lisäksi, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa ja kuntalaissa säädetään, valitusoikeus on sillä, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea, kunnalla, valvontaviranomaisella ja asiassa yleistä etua valvovalla viranomaisella.

34 §

Kiinteistön vesihuoltoa koskeva riita-asia

Vesihuoltolaitoksen ja sen asiakkaan välinen kiinteistön vesihuoltoa koskeva riita-asia käsitellään käräjäoikeudessa. Oikeuspaikasta säädetään oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa.

35 §

Salassapitovelvollisuus

Tämän lain mukaista tehtävää suorittavan salassapitovelvollisuuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

35 a §

Valvontaviranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada pyynnöstä tässä laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamista varten välttämättömiä tietoja:

- 1) toisiltaan;
- 2) kunnalta;
- 3) Verohallinnolta;
- 4) Huoltovarmuuskeskukselta;
- 5) pelastuslaitokselta;
- 6) vedenottoa koskevan vesilain mukaisen luvan valvojalta;
- 7) jätevedenpuhdistamon ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan valvojalta;
- 8) vesihuoltolaitokselta;
- 9) tukkuvesihuoltolaitokselta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada pyynnöstä 11 ja 17 c §:ssä tarkoitettun vapautushakemuksen käsittelyä varten liittämisen kohtuuttomuuden arvioimiseksi välttämättömät tiedot kiinteistön omistajalta tai haltijalta.

Valvontaviranomaisilla ja näiden määräämillä virkamiehillä tai viranhaltijoilla on oikeus tässä laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamista varten:

- 1) kulkea toisen alueella;
- 2) päästä paikkaan, jossa harjoitetaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa;
- 3) tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia.

Edellä 3 momentissa säädettyä toimenpidettä ei saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

Tämän lain 4 c §:n 4 momenttia ja 4 e §:ää sovelletaan laitokseen, joka perustetaan tämän lain voimaantulon jälkeen.

Kunnan tulee antaa hallintosäännössä 4 b §:ssä tarkoitettut määräykset lain mukaisista tehtävistä vastaavista kunnan viranomaisista kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Kunnan tulee laatia 5 a §:n mukainen vesihuoltosuunnitelma kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Kunnan on tarkistettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaisesti hyväksytyt toiminta-alueet tämän lain mukaisiksi viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Kunnan on tehtävä tämän lain soveltamisalan piiriin tulevia uusia vesihuoltolaitoksia koskeva 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös toiminta-alueen hyväksymisestä tai hyväksymättä jättämisestä viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah